Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Кафедра гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної та
навчальної роботи
_____ Інга Чхатарашвілі-Петраш
«29» 08 2026

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНФЛІКТОЛОГІЯ, ТРЕНІНГИ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ

рівень вищої освіти:	**другий (магістерський)**
спеціальність:	**В6 Перформативні мистецтва**
спеціалізація:	**В6.01 Сценічне мистецтво**
освітньо-професійна програма:	**Акторське мистецтво театру і кіно**

Київ – 2026

Розробник: Александрова Олена Станіславівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри гуманітарних дисциплін

Викладач: Александрова Олена Станіславівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри гуманітарних дисциплін

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін
протокол № 1 від «24» 02 2026 р.

Завідувач кафедри _____ Олена ОНІЩЕНКО
(підпис)

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Професор,
народний артист України _____ Богдан БЕНЮК
(підпис)

Пролонговано:
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)

© КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Конфліктологія, тренінги вирішення конфліктів» розроблена відповідно до Положення про навчально-методичний комплекс освітніх компонентів у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, затверджене рішенням Вченої ради від 28 травня 2024 р., протокол № 6 (введено в дію наказом від 28.05.2024 № 97-Д).

Найменування показників	**Форма навчання**	
	денна	**заочна**
Характеристика навчальної дисципліни	*Вибіркова*	
Курс	**Другий рік навчання**	
Семестр	**3**	
Кількість кредитів	6	
Загальний обсяг годин	180	
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	20	
	Семінарські	
	-	
	Практичні	
	28	
	Індивідуальні	
	-	
	Лабораторні	
	-	
	Самостійна робота	
	132	
Вид підсумкового контролю	***залік***	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Як соціальні, так і внутрішньоособистісні конфлікти, існували завжди з самого початку еволюції Homo Sapience та соціальної історії людства. Тому проблеми конфліктів і конфліктних ситуацій всякчас цікавили мислителів: з давнини до сьогодення, від теоретиків до практиків. Будь-яка світоглядна система оперує поняттями конфлікту між силами добра і зла, порядку і хаосу, світлого і темного та пропонує різні шляхи досягнення внутрішньоособистісної гармонії та суспільної злагоди. Вчені прагнуть з'ясувати причини становлення, розквіту і занепаду держав, тривалого розквіту і глибочезних криз в житті окремих народів, причини різних стилів управління окремих правителів. Окремо слід виділити виявлення і вивчення причин творчого піднесення і творчих криз, впливу внутрішньоособистісного конфлікту на творчість актора, режисера, продюсера.

Метою вивчення дисципліни є формування системи знань про природу,

сутність і функції конфліктів, набуття практичних навичок у розв'язанні конфліктних ситуацій, вироблення умінь прогнозувати обставини конфліктів і контролювати перебіг конфліктної ситуації, відпрацювання уміння конструктивно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати.

Завдання дисципліни:

- проаналізувати зміст поняття конфлікту і розкрити його сутність;
- виявити основні підходи до вивчення конфлікту;
- з'ясувати види, структуру, особливості розгортання і розвитку (динаміку) конфліктів;
- визначити причини та функції конфліктів;
- виявити і проаналізувати поведінку людей у конфліктних ситуаціях;
- виявити ключові методи дослідження та прогнозування конфліктів;
- визначити умови і підґрунтя вирішення конфліктів (толерантність, діалог, компроміс, консенсус, злагода);
- виявити основні методи вирішення конфліктів, в тому числі метод переговорів;
- визначити можливості трансформації конфліктів, в тому числі мирними засобами;
- опрацювати специфіку переговорного процесу, в тому числі медіацію (посередництво);
- проаналізувати сутність внутрішньоособистісних конфліктів та специфіку їх вирішення;
- визначити і проаналізувати конфлікти у різних сферах суспільного життя, зокрема, організаційний, сімейний, політичний, та з'ясувати особливості їх розв'язання.

Міждисциплінарні зв'язки:

Навчальна дисципліна «Конфліктологія, тренінги вирішення конфліктів» базується на знаннях таких дисциплін, як «Практична робота над драматичним матеріалом», «Практичні елементи акторського тренінгу», «Практичні навички в організації групової роботи» та інші.

***Студент має розуміти*:**

- сутність конфліктології;
- мету конфліктології та тренінгів з вирішення конфліктів;
- особливості і вагомість основних стилів поведінки в конфлікних ситуаціях;
- сутність і специфіку розвитку різних типів внутрішньоособистих конфліктів;
- властивості соціально-психологічного клімату колективу та методи діагностики;
- особливості попередження, трансформації та медіації конфліктів.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен ***знати:***

- передумови виникнення конфліктології та основні етапи її становлення і розвитку;
- передумови виникнення тренінгів управління конфліктами;
- об'єкт та предмет конфліктології;
- роль і функції конфліктів у житті особистості, суспільному бутті, функціонуванні організації;
- сутність і структуру конфлікту;
- різні методи управління конфліктами;
- стилі і стратегії поведінки особистості у вирішенні різних типів конфліктів.

Студент має вміти:

- опрацьовувати наукову, художню, публіцистичну літературу та критично осмислювати її;
- робити власні висновки та готувати доповіді з питань конфліктної проблематики;
- логічно обстоювати власну точку зору в обговоренні конфліктних проблем, наводити аргументи, прогнозувати розвиток подій, знаходити шляхи вирішення конфліктних ситуацій;
- критично виявляти та оцінювати причини зародження конфліктних ситуацій;
- грамотно аналізувати конфлікти;
- здійснювати трансформацію конфліктної ситуації, управління нею, використовувати відповідні методи корекції;
- управляти організаційними конфліктами для підвищення ефективності її діяльності та власної праці.

У результаті вивчення дисципліни студенти мають:

- засвоїти основний матеріал курсу;
- мати практичні навички трансформації конфліктних ситуацій;
- використовувати різні стилі і стратегії поведінки в конфліктах;
- знати і вміти використовувати процедури примирення;
- визначати можливості і застосовувати шляхи корекції конфліктної поведінки;
- визначати різні типи особистостей для управління конфліктами, навчитися творчо розв’язувати проблеми.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: персональний комп’ютер чи ноутбук з доступом до мережі Інтернет, обліковий запис Google, Microsoft Office.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
Тема 1. Вступ. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна	**14**	2		2			10
Тема 2. Феноменологія конфліктів	**16**	2		2			12
Тема 3. Психологія конфліктів	**21**	2		4			15
Тема 4. Соціологія конфліктів	**21**	2		4			15
Тема 5. Динаміка конфлікту та механізми його виникнення	**19**	2		2			15
Тема 6. Процес управління конфліктами	**14**	2		2			10
Тема 7. Методи та форми управління конфліктами	**14**	2		2			10
Тема 8. Прогнозування конфліктів і запобігання їм	**19**	2		2			15
Тема 9. Теорія і практика завершення конфліктів	**21**	2		4			15
Тема 10. Переговорний процес і посередництво у вирішенні конфліктів	**21**	2		4			15
УСЬОГО	**180**	**20**		**28**			**132**

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сутність конфліктів та механізми їх виникнення

Тема 1. Вступ. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Теоретичні засади конфліктології. Об'єкт та предмет конфліктології. Зміст та галузі сучасної конфліктології. Напрями дослідження конфліктології (філософсько-соціальний, організаційно-соціологічний, індивідуально-психологічний) та її методи. Основні завдання і цілі конфліктології. Еволюція конфліктологічних поглядів (філософський, історичний, релігійний, соціологічний та інші аспекти). Конфліктологія як наука і практика в сучасному суспільстві.

Основні поняття/ключові слова: конфліктологія, конфлікт, конфліктологічні погляди.

Рекомендована література: 3,5,7,10,15.

Тема 2. Феноменологія конфлікту. Поняття конфлікту як складного соціального явища. Його сутність та структура. Проблема конфлікту у вітчизняній та зарубіжній науці (психології, соціології, політології). Необхідні та достатні умови виникнення конфлікту. Формула конфлікту. Методологічні принципи досліджень конфліктів. Етапи аналізу конфліктів. Види конфліктів та

причини їх виникнення. Суб'єкти і об'єкти конфлікту. Ознаки конфлікту та його предмет. Загальна характеристика конфлікту. Структурна модель конфлікту. Образ конфліктної ситуації. Позиції конфліктуючих сторін та їх роль в аналізі конфлікту. Функції конфліктів. Функціональний і дисфункціональний конфлікт.

Основні поняття/ключові слова: суб'єкт конфлікту, об'єкт конфлікту, види конфліктів, функції конфліктів.

Рекомендована література: 3,4,7,10,14.

Тема 3. Психологія конфліктів. Класифікація конфліктів. Загальна характеристика внутрішньоособистісних конфліктів («плюс-плюс», «плюс-мінус» «мінус-мінус», рольові) та їх особливості. Зв'язок вутрішньоособистісного конфлікту з переживанням. Види внутрішньоособистісних конфліктів. Становлення і розвиток внутрішньоособистісних конфліктів та їх психологічні наслідки. Психологічні умови запобігання деструктивному розвитку внутрішньоособистісних конфліктів. Особистісні проблеми людини і суїцидальна поведінка як деструктивний спосіб виходу із внутрішньоособистісного конфлікту. Умови попередження внутрішньоособистісних конфліктів. Фактори та механізми вирішення внутрішньоособистісних конфліктів.

Психологія особистості в конфлікті. Конфліктність (особистісні складові та передумови виникнення) та конфліктні типи поведінки. Поняття "конфліктність" та його визначення. Стратегії, тактики, стилі поведінки в конфліктах. Типи конфліктної поведінки, взаємозв'язок з різними характеристиками особистості. Теорія потреб особистості. Модель мотиваційної поведінки людини в конфлікті. Психологічна структура особистості (спрямованість, можливості, характер, темперамент, «Я-образ»). Природні властивості особистості. Екстраверсія. Інтроверсія. Темперамент і його типи. «Я-образ» («Я-концепція»). Теорія соціальних ролей (ролі: міжособистісні, внутрішньогрупові, індивідуальні, офіційні, стихійні). Поведінка індивіда в умовах конкуренції.

Міжособистісні конфлікти та їх властивості. Класифікація міжособистісних конфліктів та сфери прояву. Тактики та стратегії поведінки в міжособистісних конфліктах. Рівні розвитку міжособистісних конфліктів. Управління міжособистісними конфліктами.

Конфлікти групові та між особистістю і групою. Причини виникнення та особливості двох основних типів групових конфліктів («особистість-група» і «група-група»). Механізми виникнення та стратегія загострення групових конфліктів. Роль лідерів у групових конфліктах. Вплив групових феноменів на особливості протікання та вирішення групових конфліктів.

Групи та їх вплив на виникнення конфліктів. Групові норми. Ознаки колективу та його функції. Види колективів (первинні, вторинні, тимчасові,

постійні, формальні, неформальні) та стадії їх формування. Фактори, що впливають на виникнення конфліктів у групах та колективах. Групова однодумність. Рольова поведінка особистості в групі. Конформізм і його види. Нонконформізм. Процес формування нового колективу. Влада. Авторитет. Лідерство. Соціально-психологічній клімат колективу та його характеристики. Згуртованість колективу. Альтруїзм та егоїзм. Груповий егоїзм. Методи визначення соціально-психологічного клімату колективу. Двофакторна модель оцінювання соціально-психологічного клімату колективу за Б. Такменом. Оцінювання соціально-психологічного клімату колективу за кліматичним кругом. Соціометрична процедура. Методика кількісного оцінювання соціально-психологічного клімату колективу.

Основні поняття/ключові слова: внутрішньоособистісні конфлікти, міжособистісні конфлікти, групові конфлікти, конформізм, нонконформізм, альтруїзм, егоїзм, влада, авторитет, лідерство.

Рекомендована література: 4,7,10,11,17.

Тема 4. Соціологія конфліктів. *Конфлікти в організаціях* та їх основні типи. Причини конфліктів типу «керівник-підлеглий». Функції конфліктів в організації. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення конфліктів в організаціях. Вирішення конфліктів в організаціях та управління ними. Конфлікти в діловій сфері. Конфлікти в педагогічних структурах. Типи конфліктів в умовах учбової діяльності. Конфлікти між учнями в школах. Професійні деформації у діяльності педагогів як причина конфліктів. Методи вирішення конфліктів між учнями та вчителями. Конфлікти у вищій школі. Булінг. Мобінг.

Сімейні конфлікти. Типи конфліктних сімей. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення конфліктів в сім'ї. Несприятливі соціально-психологічні характеристики сім'ї та сімейних стосунків як передумова виникнення конфліктних ситуації. Психологічна сумісність подружжя. Рівні готовності до сімейного життя (фізіологічний, соціальний, етико-психологічний, сексуальний). Характеристика кризових періодів подружнього життя та їх вплив на сімейні конфлікти. Підходи щодо запобігання і розв'язання сімейних конфліктів. Конфлікти у взаємостосунках батьків та дітей. Попередження та розв'язання сімейних конфліктів. Психологічне консультування конфліктних сімей.

Конфлікти у великих групах. Особливості та класифікація регіональних конфліктів. Поняття глобальних конфліктів та методи управління ними. Стратегія загострення та ескалації конфлікту. Динаміка конфліктів у великих групах та їх природа. Міжгрупові конфлікти та їх специфіка. Міждержавні конфлікти. Національні та міжнаціональні конфлікти Специфіка міжетнічних

конфліктів. Особливості політичних конфліктів. Конфлікти в історичному контексті.

Соціальні конфлікти. Війна як найбільш гострий соціальний конфлікт. *Конфлікти в різних сферах суспільного буття*: соціальні, економічні, політичні, конфлікти духовної сфери. Конфлікти у сфері управління. Держава і громадянське суспільство: конфлікт vs консенсус. Вертикальні і горизонтальні конфлікти. Об'єктні і безоб'єктні конфлікти. Конфлікти когнітивні і конфлікти інтересів. Закриті і відкриті конфлікти. Межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Причини (загальні та часткові; об'єктивні та суб'єктивні; організаційно-управлінські, соціально-психологічні, особистісні) та наслідки конфлікту.

Основні поняття/ключові слова: конфлікти в організаціях, сімейні конфлікти, регіональні конфлікти, міжетнічні конфлікти, міждержавні конфлікти, війни.

Рекомендована література: 4,7,14,17.

Тема 5. Динаміка конфлікту та механізми його виникнення. Форми спілкування людей та їх взаємозв'язок з виникненням конфліктів. Різні стилі поведінки в конфліктах. Особливості спілкування як підґрунтя його конструктивності та конфліктогеності. Розуміюче спілкування. Принижуюче спілкування. Поступливе спілкування. Директивне спілкування. Захисно-агресивне спілкування. Використання можливостей розуміючого і директивного спілкування при розв'язуванні конфліктів. Особливості та психологічні умови ефективності стилю поведінки в конфліктах. Основні періоди і етапи розвитку конфлікту. Ескалація конфлікту. Динаміка різних видів конфлікту. Модель процесу конфлікту за його динамікою. Циклічність фаз конфлікту. Співвідношення фаз і етапів конфлікту залежно від можливості його розв'язання. Теорії механізмів виникнення конфліктів (за формулами «А», «Б», «В»). Конфліктогени та їх класифікація. Трансактний аналіз конфліктів за Е. Берном. Трансактні категорії за Е. Берном («Малюк», «Батько», «Дорослий»). Алгоритм трансактного аналізу.

Основні поняття/ключові слова: спілкування, динаміка конфлікту, ескалація конфлікту, конфліктогени, трансактний аналіз конфліктів.

Рекомендована література: 4,7,14,17.

Управління конфліктами

Тема 6. Процес управління конфліктами. Поняття «управління конфліктом». Внутрішні і зовнішні аспекти управління конфліктами. Діагностика конфлікту. Картографічний аналіз конфлікту. Зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, запобігання і стимулювання, регулювання, розв'язання). Технології регулювання конфліктами (інформаційні,

комунікативні, соціально-психологічні, організаційні). Модель прийняття науково-обґрунтованого рішення з управління конфліктами. Алгоритм управління конфліктом.

Основні поняття/ключові слова: управління конфліктами, діагностика конфлікту, регулювання конфлікту, модель прийняття рішення.

Рекомендована література: 1,2,8,9,13.

Тема 7. Методи та форми управління конфліктами. Передумови і принципи управління конфліктами. Структурні методи управління конфліктами. Міжособистісні методи (стилі) вирішення конфліктів (поступка, компроміс, консенсус, ухиляння, співробітництво). Модель стратегії поведінки особистості в конфлікті Томаса – Кілменна. Внутрішньоособистісні методи управління конфліктами. Персональні методи управління конфліктами. Переговори як універсальний метод розв'язання конфліктів.

Основні поняття/ключові слова: принципи управління конфліктами, методи управління конфліктами, стилі вирішення конфліктів, стратегія поведінки в конфлікті.

Рекомендована література: 2,18,19,20.

Тема 8. Прогнозування конфліктів і запобігання їм. Особливості та способи прогнозування конфліктів. Психологічні умови профілактики конфліктів і запобігання їм. Аналіз конфліктогенних чинників ескалації конфліктів та запобігання їм. Психологічні способи і технології запобігання конфліктам. Раціональність управління та управлінські рішення як психологічна умова психопрофілактики конфліктів. Культура спілкування і поведінки як психологічний чинник психопрофілактики конфліктів. Методи психокорекції конфліктної поведінки. Попередження конфліктів і стрес. Психологічні фактори нормалізації стресу.

Основні поняття/ключові слова: прогнозування конфліктів, профілактика конфліктів, культура спілкування, фактори нормалізації стресу.

Рекомендована література: 2,16,18,19.

Тема 9. Теорія і практика завершення конфліктів. Форми, критерії та особливості завершення і виходу з конфліктів. Психологічні умови регулювання конфліктів. Психологічні чинники конструктивного вирішення конфліктів. Придушення, згасання, завершення та вирішення конфліктів. Завершення конфліктів за допомогою третьої сторони. Результативність участі третьої сторони в регулюванні конфліктів. Діяльність керівника у врегулюванні конфліктів. Психологічні технології вирішення конфліктів. Стиль поведінки як засіб вирішення конфліктів.

Основні поняття/ключові слова: завершення конфліктів, вихід із конфлікту, стиль поведінки, психологічні технології вирішення конфліктів.

Рекомендована література: 2,6,17,18.

Тема 10. Переговорний процес і посередництво у вирішенні конфліктів. *Переговори* як форма вирішення конфліктів. Динаміка переговорів. Психологічні вимоги до учасників переговорів. Психологічна атмосфера в переговорному процесі. Стадії переговорів при вирішенні конфліктів. Передумови ефективних переговорів у конфліктах. Переговорний стиль: види та особливості. Організація переговорів. Моделі поведінки особистості в процесі переговорів.

Посередництво при вирішенні конфліктів. Медіація як ефективна технологія вирішення конфліктів у колективах. Психологічні особливості і передумови ефективного посередництва в конфліктах. Стадії медіації. Психологічні вимоги до посередника і організації процесу посередництва в конфліктах.

Основні поняття/ключові слова: переговори, динаміка переговорів, медіація.

Рекомендована література: 1,2,9,12,13,19,20.

5. Методи навчання

У навчальному процесі опанування дисципліни використовуються різноманітні методи на основі таких засад:

1) за джерелом знань: словесні, наочні, практичні;

2) за відповідним етапом навчання: підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка;

3) за способом керівництва навчальною діяльністю: пояснення педагога, самостійна робота студентів;

4) за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

5) за дидактичною метою: організація навчальної діяльності, стимулювання й релаксація, контроль і оцінка;

6) за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладення, частково-пошукові, дослідницькі.

6. Практичні заняття та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 1	5
2	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних	практичне	5

	завдань. Дискусії.	завдання 2	
3	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 3	5
4	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 4	5
5	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 5	5
6	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 6	5
7	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 7	5
8	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 8	5
9	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 9	5
10	Виконання ситуаційних вправ. Творчо-аналітичних завдань. Дискусії.	практичне завдання 10	5

Виконання творчо-аналітичного завдання:

1. Розкрийте суть, структуру та функціональну роль своєї професійної діяльності. Чи є тут конфліктні поля суперечностей? Чи можливо запобігти конфліктів у вашій професійній діяльності?

2. Яка є специфіка проведення ділових нарад? Де тут є зона потенційного конфлікту?

3. В чому на вашу думку є суть професійного успіху і які шляхи його досягнення?

4. Чи впливають сімейні взаємовідносини на характери членів сім'ї і як це на вашу думку впливає на подальші стосунки особистості між людьми в колективі?

5. Чи можна працювати в групі без конфліктів? Які якості особистості для цього потрібні?

6. Які чинники можуть сприяти безконфліктному спілкуванню?

7. Які є умови і чинники створення довірливої атмосфери під час переговорного процесу? Які питання доцільно ставити співрозмовникові під час переговорів, а які слід уникати?

8. Розкрийте суть конфлікту як соціально-політичного феномену.

9. Проаналізуйте західні та вітчизняні теорії конфлікту.

10. Які типи конфліктів ви знаєте і які функції конфліктів у суспільстві ?

11. Охарактеризуйте "політичний "конфлікт" як феномен. Чи сприяє він суспільному розвитку? Держава vs громадянське суспільство - конфлікт чи взаємодія?

12. Які на вашу думку є конфліктні поля суперечностей політичної системи України?

13. Конфлікти та їх місце в житті людини. Конфлікти у вашому житті: благо чи зло?

14. Які Ви можете виділити особистісні передумови та чинники виникнення міжособистісних конфліктів.

15. Конфлікт як вид критичних ситуацій. Творчий конфлікт.

16. Стилі поведінки в конфліктній ситуації.

17. Розкрийте суть переговорів як форми розв'язання конфлікту.

18. Дайте аналіз внутрішньоособистісних конфліктів творчої особистості. Які на вашу думку є причини їх проявів у процесі життєтворчості.

19. Ваше бачення причин виникнення конфліктів у сім'ї.

20. Корупція як чинник суспільних протиріч (конфліктність влади і народу).

21. Які є потенційні шляхи і можливості подолання корупції в Україні?

22. Назвіть причини конфліктів в театральній сфері, сфері кіно.

23. Проаналізуйте партнерські стосунки у театрі та кіно.

24. Конфліктогени як чинники конфліктів. Наведіть їх приклади.

25. Міжособистісні конфлікти. Назвіть причини та наведіть приклади.

26. Що слід розуміти під стресом? Перша допомога в гострій стресовій ситуації.

27. Розкрийте суть поняття "методи управління конфліктом".

28. Назвіть основні "дисфункціональні наслідки конфліктів".

29. Опишіть прийоми спілкування, що сприяють зближенню й досягненню порозуміння між учасниками конфліктного процесу.

30. Якою є роль особистості керівника в запобіганні конфліктів? Які основні напрямки профілактики ви знаєте?

31. Які є типи конфліктних особистостей?

32. Як мінімізувати негативні наслідки спілкування з конфліктною особистістю?

33. Розкрийте й опишіть технологію розв'язання конфліктів.

34. Як і яким чином можлива регламентація поведінки конфліктуючих сторін і посередника?

35. Проаналізуйте й опишіть роль медіатора у розв'язанні конфліктів.

36. Типи спілкування. Культура ділового спілкування.

37. Прийоми активного слухання співрозмовника у процесі спілкування.

38. Імідж керівника як чинник попередження конфлікту.

39. Управлінські ризики в подоланні конфліктної ситуації.

46. Чи провокує творчість конфлікти?

Критерії оцінювання практичного завдання:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Завдання виконано повністю, зауважень немає: 1. Практичне завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано	**4-5**

викладачу на корпоративну пошту / або продемонстровано результати виконання практичного завдання на наступному практичному занятті. 2. Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. 3. Самостійність виконання: практичне завдання виконано самостійно. 4. В процесі виконання практичної роботи студент виявляє максимум ініціативності, базуючись на власному досвіді наукового пошуку та практичної його реалізації. 5. Студент використовує творчий, системний, структурно-функціональний, діалектичний / синергетичний підходи, аналіз та синтез та ін. у реалізації практичної роботи.	
Завдання виконано з несуттєвими зауваженнями, у відповідях трапляються неточності: 1. Практичне завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Якість виконання: є певні неточності у виконання практичного завдання, які потребують незначних корекцій. 3. Самостійність виконання: в процесі виконання завдання студент потребував додаткових консультацій (25 %). 4. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні. 5. Творчий, системний, структурно-функціональний діалектичний / синергетичний підходи у реалізації практичного завдання використані достатньо, проте не в повній мірі. Застосування цих підходів у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань.	**2,5-3**
Завдання виконано з помилками, є відповіді лише на частину запитань: 1. Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. 2. Є суттєві недоліки в якості виконання, практична робота виконана не в повному обсязі. 3. Самостійність виконання: консультації щодо виконання практичного завдання зайняли значний обсяг роботи аспіранта (50%) . 4. Індивідуальна ініціатива у реалізації практичного завдання виявлена на низькому рівні. 5. Творчий, системний, структурно-функціональний діалектичний / синергетичний підходи у реалізації практичного завдання мінімізовано.	**1,5-2**
Завдання виконано із значними помилками, є відповіді лише на окремі питання: 1. Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Якість виконання: на низькому рівні, змістовне наповнення на низькому рівні, обсяг виконаної роботи неповний. 3. Самостійність виконання: самостійно студент практичне завдання виконати не зміг (більше 50 % потребував консультацій і допомоги). 4. Ініціатива у вирішенні завдань відсутня. 5. Творчий, системний, структурно-функціональний, діалектичний / синергетичний підходи у реалізації практичного завдання не використано.	**0,5-1**
Завдання не виконано	**0**

Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 1. Вступ. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна.	Більш детально опрацювати напрями дослідження конфліктології (філософсько-соціальний, організаційно-соціологічний, індивідуально-психологічний) та еволюцію конфліктологічних поглядів	Письмове повідомлення / усна доповідь	**5**
Тема 2. Феноменологія конфлікту.	Опрацюйте зміст структурної моделі конфлікту. Образ конфліктної ситуації. Позиції конфліктуючих сторін та їх роль в аналізі конфлікту. З'ясуйте функції конфліктів. Функціональний і дисфункціональний конфлікт.	Письмове повідомлення / усна доповідь	**5**
Тема 3. Психологія конфліктів.	Більш детально опрацюйте питання групових конфліктів. Групові норми. Ознаки та види колективу та його функції. Фактори, що впливають на виникнення конфліктів у групах та колективах.. Конформізм і його види. Нонконформізм. Процес формування нового колективу. Влада. Авторитет. Лідерство. Соціально-психологічній клімат колективу та його характеристики. Згуртованість колективу. Альтруїзм та егоїзм. Груповий егоїзм. Методи визначення соціально-психологічнного клімату колективу.	Письмове повідомлення / усна доповідь	**5**
Тема 4. Соціологія конфліктів.	Більш детально опрацюйте сутність і специфіку конфліктів у великих групах. Особливості та класифікація регіональних конфліктів. Поняття глобальних конфліктів та методи управління ними. Стратегія загострення та ескалації конфлікту. Динаміка конфліктів у великих групах та їх природа. Міжгрупові конфлікти та їх специфіка. Міждержавні конфлікти. Національні та міжнаціональні конфлікти Специфіка міжетнічних конфліктів. Особливості політичних конфліктів. Конфлікти в історичному контексті.	Письмове повідомлення / усна доповідь	**5**
Тема 5. Динаміка конфлікту та	Проаналізуйте особливості спілкування як підґрунтя його конструктивності та	Письмове повідомлення	**5**

механізми його виникнення.	конфліктогеності. Визначте сутність типів спілкування: розуміюче; принижуюче; поступливе; директивне; захисно-агресивне. Проаналізуйте динаміку різних видів конфлікту. З'ясуйте суть конфліктогенів та надайте їх класифікацію. Дайте приклад трансактного аналіз конфлікту за Е. Берном.	домлення / усна доповідь	
Тема 6. Процес управління конфліктами.	Охарактеризуйте зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, запобігання і стимулювання, регулювання, розв'язання). З'ясуйте технології регулювання конфліктами (інформаційні, комунікативні, соціально-психологічні, організаційні). Визначте алгоритм управління конфліктом (ваш власний приклад).	Письмове пові-домлення / усна доповідь	**5**
Тема 7. Методи та форми управління конфліктами.	Більш детально опрацюйте структурні методи управління конфліктами та міжособистісні методи (стилі) вирішення конфліктів (поступка, компроміс, консенсус, ухиляння, співробітництво).	Письмове пові-домлення / усна доповідь	**5**
Тема 8. Прогнозування конфліктів і запобігання їм.	Визначте психологічні умови профілактики конфліктів і запобігання їм. Психологічні способи і технології запобігання конфліктам. Психологічні фактори нормалізації стресу.	Письмове пові-домлення / усна доповідь	**5**
Тема 9. Теорія і практика завершення конфліктів.	Визначте форми, критерії та особливості завершення і виходу з конфліктів. Визначте специфіку завершення конфліктів за допомогою третьої сторони. Та результативність участі третьої сторони в регулюванні конфліктів.	Письмове пові-домлення / усна доповідь	**5**
Тема 10. Переговорний процес і посередництво у вирішенні конфліктів.	Визначте вимоги до учасників переговорів, стадії переговорів при вирішенні конфліктів. Визначте передумови ефективних переговорів у конфліктах. Охарактеризуйте суть медіації як ефективної технології вирішення конфліктів у колективах.	Письмове пові-домлення / усна доповідь	**5**

Критерії оцінювання самостійної роботи у вигляді письмового повідомлення:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Завдання виконано повністю, зауважень немає: 1. Завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано викладачу на корпоративну пошту. 2. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в межах 2–10 сторінок друкованого тексту (формат А4, Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5). 3. Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. 4. Чітко виявляється системний, структурно-функціональний та/або творчий підходи у вирішенні завдань: студент демонструє системне уявлення про феномен, тенденцію, процес, пропонує авторські ідеї, висловлює оригінальні думки, демонструє здатність систематизувати та узагальнювати інформацію. 5. Самостійність виконання: робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел.	4 /5
Завдання виконано з несуттєвими зауваженнями, у відповідях трапляються неточності: 1. Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Обсяг тексту частково не відповідає окресленим вимогам і складає 1–2 сторінки. 3. Якість виконання: є певні неточності щодо викладення матеріалу з теми, зміст не розкрито в повній мірі. 4. У змісті близько 25 % складають матеріали, скопійовані безпосередньо з інтернет-ресурсів. 5. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні. 6. Системний, структурно-функціональний та/або творчий підходи у вирішенні поставлених завдань застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте застосування цих підходів у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування наукового та/або творчого задуму.	2 / 3
Завдання виконано з помилками, є відповіді лише на частину запитань: 1. Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. 2. Обсяг тексту не відповідає окресленим вимогам і складає 1 сторінку. 3. Якість виконання: суттєві недоліки, зміст не розкрито в повному обсязі. 4. У роботі присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. 5. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. 6. Системний, структурно-функціональний та/або творчий підходи мінімізовано.	0,5 / 1
Завдання виконано із значними помилками, є відповіді лише на окремі питання: 1. Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Обсяг тексту менше 1 сторінки. 3. Якість виконання: на низькому рівні, проігноровано вимоги до змістового наповнення відповідно до вимог.	0,25 / 0,5

4. Робота виконана тільки на матеріалах інтернет-джерел. 5. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. 6. Системний, структурно-функціональний, творчий підходи у вирішенні завдань відсутні.	
Завдання не виконано	0

Критерії оцінювання самостійної роботи у вигляді усної доповіді:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Завдання виконано повністю, зауважень немає: 1. Завдання підготовлене вчасно і заслухано усне повідомлення на наступному практичному занятті. 2. Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог: повний виклад інформації; виявлення грунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій. 3. Чітко виявляється системний, структурно-функціональний та/або творчий підходи у вирішенні завдань: аспірант демонструє системне уявлення про феномен, тенденцію, процес, пропонує авторські ідеї, висловлює оригінальні думки, демонструє здатність систематизувати та узагальнювати інформацію. 4. Аспірант виявляє максимум ініціативності, базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку.	4 / 5
Завдання виконано з несуттєвими зауваженнями, у відповідях трапляються неточності: 1. Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Якість виконання: частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі. 3. Системний, структурно-функціональний та/або творчий підходи у вирішенні поставлених завдань застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте застосування цих підходів у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування наукового/творчого задуму. 4. Мотивація аспіранта у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні.	2 / 3
Завдання виконано з помилками, є відповіді лише на частину запитань: 1. Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. 2 Якість виконання: неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними загальній темі. 3. Системний, структурно-функціональний та/або творчий підходи мінімізовано.	0,5 / 1

4. Мотивація аспіранта та індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні.	
Завдання виконано із значними помилками, є відповіді лише на окремі питання: 1. Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Якість виконання: мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій. 3. Системний, структурно-функціональний, творчий підходи у вирішенні завдань відсутні. 4. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній.	0,25 / 0,5
Завдання не виконано	0

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль: виступи, участь в обговореннях на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності з дисципліни «Конфліктологія, тренінги вирішення конфліктів».

Критерії оцінювання	Кількість балів
Залікова оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: роботу на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи	максимально 100

8. Розподіл балів, які отримують студенти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи											Сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т10	
Робота на практичному занятті	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	**50**
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	**50**
Загальна кількість балів											**100**

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90–100	**A**	**Відмінно** – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82–89	**B**	**Дуже добре** – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74–81	**C**	**Добре** – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	

64–73	**D**	**Задовільно** – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60–63	**E**	**Достатньо** – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35–59	**FX**	**Незадовільно з можливістю повторного складання** – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0–34	**F**	**Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу** – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Література:

1. Брич В. Я. Психологія управління [Текст] : навчальний посібник / В. Я. Брич, М. М. Корман. - К. : Кондор-Видавництво, 2013. - 384 с.
2. Ващенко І. В. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навчальний посібник. - К. : Знання, 2013. - 407 с.
3. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. - К.: КНЕУ, 2003. - 315 с.
4. Конфліктологія : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів інженерно-педагогічних спеціальностей] / [Д.В. Коваленко [та ін.] ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Українська інженерно-педагогічна академія. Харків : [Точка], 2012. - 221 с.
5. Конфліктологія [Текст] : навчальний посібник /за ред. Г. В. Гребенькова. - Львів : Магнолія, 2011. - 229 с.
6. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України / Г. І. Луцишин. - Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. - 200 с.
7. Котигоренко В. Конфліктологія // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. - К.: Парламентське видавництво, 2011. - с.362.
8. Крушельницька О. В. Управління персоналом [Текст] : Навч. посіб. - К. : Кондор, 2005. - 246 с.
9. Кулініч І. О. Психологія управління [Текст] : підручник. - К. : Знання, 2011. - 415 с.
10. Кутуєв, П. В. Конфліктологія: соціологічна перспектива : навчальний посібник / П.В. Кутуєв.Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. - 187 с.
11. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика [Текст] : Навчальний посібник . К. : ВД "Професіонал", 2007. - 416 с.
12. Луцишин, Г. І. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник / Г.І. Луцишин ; Міністерство освіти і науки України, Національний

університет "Львівська політехніка", Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. - 197 с.

13. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління [Текст] : посібник. - К. : Академвидав, 2003. – 568 с.

14. Основи конфліктології: Навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. М. Гірник. - К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. - 222 с.

15. Пірен М. І. Конфліктологія. - К.: МАУП, 2007. - 360 с.

16. Русинка І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами [Текст] : Навчальний посібник . - К. : ВД «Професіонал», 2007. – 332 с.

17. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів, 2015. - 563 с.

18. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посібн. / Занаук. ред. Л.М. Карамушки. - К.: Фірма «ІНКОС», 2005. - 366 с.

19. Хміль Ф. І. Управління персоналом [Текст] : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Ф. І. Хміль. - К. : Академвидав, 2006. - 488 с.

20. Цимбалюк І. Психологія управління [Текст] : Навчальний посібник / І. Цимбалюк. - К. : ВД «Професіонал», 2008. - 624 с.